

Forskning i børns kultur stopper

Publ. i Information, 11.04.1991. Interview ved Per Henrik Hansen.

Et år efter en officiel rapport har påpeget stort behov for dets aktiviteter, er Center for Børne- og Ungdomskulturstudier truet af lukning

I lokale 332 i bygning 325 på Aarhus Universitet sidder en mand, der skal nedlægges. Flemming Mouritsen er adjunkt, og foruden en sekretær på halv tid er han eneste fastansatte på Center for Børne- og Ungdomskulturstudier, der hører under universitetets humanistiske fakultet.

Lokalet er også tilholdssted for den tværfaglige forening BUKS Børne- og UngdomskulturSammenslutningen – og for tidsskriftet af samme navn, der præsenterer den nyeste forskning inden for området.

På grund af forskellige omstændigheder er hele molevitten i lokale 332 udset til at blive lukket for altid i august i år.

Det er synd og skam, mener både Flemming Mouritsen og en lang række enkeltpersoner og faggrupper, der støtter centerets kamp for overlevelse. Organisationer som forskellige pædagogiske fagforbund, børnebibliotekarerne, børnebogsforfatterne, Dansk lærerforeningens Seminariefraktion med flere.

Ekstra indsats

For centeret og BUKS er et i dansk sammenhæng enestående fænomen, hvor der foregår en kontinuerlig og bred forskning i både den kultur, som børn selv skaber

gennem »leg« og i de kulturprodukter de forbruger, såsom bøger, TV og videoer.

Behovet for en sådan forskning fremgår med al tydelighed i en officiel rapport, som Det Tværministerielle Børneudvalg udsendte i juni 1990.

To citater herfra lyder således:

»Forskning i børns kultur omfatter flere områder, som alle behøver en ekstra indsats...«.

»Der findes næsten ingen kulturforskning, som omhandler børn under 10 år, og unges egen selvstændige kultur mangler at blive belyst i en helhed«.

Modspil til psykologer

Efter Flemming Mouritsens mening kan BUKS og centeret komme med et hårdt tiltrængt humanistisk modspil til for eksempel den forskning i børns leg, der udøves på et sociologisk eller psykologisk/pædagogisk grundlag.

– Som noget helt specielt for vores moderne vestlige kultur hører legen ikke med til voksen-sfæren. Legen er blevet forankret som et barnligt fænomen. Vi er blevet vant til at betragte leg som et gennemgangssted til de voksnes verden, hvor man i traditionelle analyser lægger vægt på, hvordan børn gennem leg tilegner sig voksnes færdigheder.

– Men her på stedet arbejder vi på den måde, at vi ikke bare ser leg som en udviklingsfase, men som en særlig kultur.

Når det svinger

– Legen er bygget op over nogle enkle formler. Det kan være en bestemt måde at gå på, en rytmisk klappen i hænderne eller politi-røver modellen. Alt sammen nogle klicheer, som danner grundlaget for legen. Gennem spontaniteten bliver klicheerne sat til at svinge i situationen, de bliver noget mere end blot klicheer. På samme måde som med de faste temaer og improvisationerne i jazzmusik.

– Både klicheerne og spontaniteten opøves af børnene og går mundtligt i arv fra barn til barn. Børnene skal altså til egne sig nogle kulturteknikker, både af æstetisk og organisatorisk art. Livsnerven i det hele er deltagelse og formidling på den måde, at det skal læres fra det ene barn til det andet.

– Alt det er ikke med i den pædagogisk/psykologiske måde at anskue legene på. Der har man lagt vægt på, at børn gennem leg tilegner sig en masse færdigheder, mens vi ser på legen som en kultur i sig selv.

Hvorfor er den dimension da så vigtig?

– Fordi legekulturen i disse år er udsat for en nedslidning. Blandt andet på grund af den aldersopsplitning, der følger med den moderne livsform.

Det her har også en kulturpolitisk dimension. Det har blandt andet noget at gøre med, hvordan vi indretter vores boligområder og institutioner. Hvorfor pokker skal børnene for eksempel deles så skarpt op i forskellige aldersgrupper i institutionerne?

Stærk dansk tradition

Et andet hovedområde for BUKS og centeret er den kultur, der produceres af voksne for børn.

– I Danmark har vi en meget stærk tradition for produktion af litteratur for børn. Den går tilbage til H.C. Andersen og rummer i vort århundrede navne som Egon Mathiesen, Halfdan Rasmussen, Ole Lund Kirkegaard, Ib Spang Olsen og mange flere, siger Flemming Mouritsen.

– Ligesådan med TV og radio, hvor specielt Danmarks Radio har lavet en række fremragende produktioner, der ligger langt over det meste af det, du kan se i udenlandsk fjernsyn.

– Mens voksenkulturen bliver endevendt på hele det humanistiske fagområde, så bliver børnekulturen stort set ikke udforsket. Det fører til mangel på debat og kritik af for eksempel børnebøger, og det betyder, at forfatterne skriver ind i en mølle, hvor skidt og kanel ryger rundt mellem hinanden. Her kan forskning være med til at påvise en dansk tradition og hævde den danske og nordiske profil i den internationale mainstream.

Fireårigt forsøg

Den forestående lukning hænger sammen med, at centeret for børnekultur i 1987 blev etableret som et fireårigt forsøg.

Baggrunden var, at en række medarbejdere ved forskellige fag på humaniora i Aarhus havde fundet sammen i en fagudviklingsgruppe omkring børne- og ungdomskultur.

I 1987 blev gruppen tildelt en af fire adjunktstillinger, som fakultetet havde fået bevilget for en fireårig periode.

Som den eneste af de fire stillinger var der i den, som Flemming Mouritsen fik, ikke indbygget nogen mulighed for for-

længelse. En omstændighed som Mouritsen i øvrigt siger, han ikke havde kendskab til ved sin ansættelse.

Alligevel har fakultetets dekan Ole Høiris, efter at have set den store opbakning bag centeret, foreslået Undervisningsministeriet, at det sammen med Kulturministeriet skulle sikre centerets fortsatte eksistens.

I Magisterbladet nr. 6 fra i år svarer kontorchef Poul Bache fra Undervisningsministeriet, at det må være fakultetets egen sag at prioritere BUKS fremfor noget andet.

Til Folketinget

I samme blad siger Ole Høiris: *»Jeg mener, at vores prioritering – altså at det er fagene (børnekulturen er ikke et fag, red.), der skal have lektoraterne, var en korrekt vurdering for fire år siden – og det er stadig en korrekt vurdering i dag, fordi ressourcerne er så få og presset på fagene så stort«.*

I sin kvide har centeret henvendt sig til forskellige folketingsudvalg. Det har ført til, at Forskningsudvalget har bedt undervisningsminister Bertel Haarder (V) indhente udtalelser om sagen fra Aarhus

Universitet, Statens Humanistiske Forskningsråd og Rådet for de Humanistiske Uddannelser.

»Men det er vanskeligt for Folketinget at gribe ind, efter Finansloven er vedtaget og der er afsat midler til Aarhus Universitet og Forskningsrådene. Vi kan blot håbe, at universitetet eller Forskningsrådet ombestemmer sig«, siger forskningsudvalgets formand, Kjeld Rahbæk Møller (SF).

Med centeret forsvinder også de meget søgte kurser, Flemming Mouritsen har arrangeret gennem Jysk Åbent Universitet, og en et-årig suppleringsuddannelse for universitetsstuderende, bibliotekarer, pædagoger, lærere med flere. Den et-årige uddannelse havde i 1989 35 ansøgere til 19 pladser.

Mens han slås for sit lille centers overlevelse, kan Flemming Mouritsen skele misundeligt til Japan og andre lande. Der er der for alvor ved at blive satset stort på forskningen i børne- og ungdomskultur. Ikke kun fordi forskningen er interessant i sig selv, men også fordi resultaterne kan bruges i den kæmpe industri, der producerer legetøj og andre kulturprodukter til børn.

